

НАПРЯМКИ ТА ФОРМУВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ „ТРАВМАТОЛОГІЯ ТА ОРТОПЕДІЯ„ В РАКУРСІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ В МЕДИЧНИХ ВУЗАХ УКРАЇНИ

Шимон В.М., Болдіжар О.О., Фенцик В.Л.

Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна

Вступ

Європейська інтеграція – як вибір нашої країни – був задекларований на державному рівні, хоча цей курс було схвалено на Верховній Раді і в цей період (19.05.2005р.) переважна більшість як науковців так і студентів схвалили цей вибір.

Актуальність досліджень даної теми визначається перш за все фактом приєднання України до Болонського процесу і необхідністю в короткий термін змінити освітню систему таким чином, щоб максимально скористатися усіма перевагами єдиного освітнього простору, і у той же час не наразитися на загрози, які він у собі таїть.

Мета роботи. Болонський процес і приєднання до нього України активно обговорюється у вітчизняних наукових та публіцистичних виданнях, протягом всього періоду розроблено односторонню навчальну програму. Опубліковано низку монографій, статей. Більшість зазначених праць стосується або системи освіти України в цілому, або зупиняється безпосередньо на проблемах розвитку ланки вищої освіти, і за останні 2-3 роки виходять статті по реформуванню медичної освіти та підготовки кадрів в контексті Болонського процесу.

Процес об'єднання Європи супроводжується формуванням спільного і наукового простору та розробкою єдиних критеріїв і стандартів у цій сфері в масштабах усього континенту. Головна мета цього процесу – консолідація зусиль наукової та освітньої громадськості й урядів країн Європи для лікування конкурентоспроможності європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі, а також для підвищення ролі цієї системи у суспільних перетвореннях.

Матеріали та методи

Болонський процес був започаткований 19 червня 1999 року в м. Болонья (Італія) і було підписано 29 міністрами освіти Європи, цим актом країни які були учасниками, узгодили спільні вимоги, критерії та стандарти національних систем вищої освіти і домовлення про створення єдиного європейського освітнянського та наукового простору, що включає в себе визнання дипломів про освіту і спрощення працевлаштування і т.д.

Приєднання України на той період, коли декларувався вступ в Болонську систему, на думку фахівців, не мала альтернативи, думалося що вхідження України до Болонської декларації вирішить проблеми визнання українських документів за кордоном, підвищення ефективності і якості освіти, але що ми бачимо зараз – все не так, як пишеться в документах і особливо це відображається в медичних вузах України, а тим більше в післядипломній підготовці спеціалістів.

Особливістю вищої освіти напрямку „Медицина” – є ступенева підготовка шляхами, які призводять до набуття фахівцем двох різних кваліфікацій. Підготовка лікаря здійснюється на етапах додипломної та післядипломної підготовки.

Навчання студентів в медичних вузах є однією з основних задач в підготовці кадрів лікарів не тільки в напрямку вузьких спеціальностей як травматологія та ортопедія, а також і інших спеціальностей. Щоб скласти уяву про якусь конкретну дисципліну, зокрема ортопедію та травматологію, необхідно її вивчити досконало, визначити її перспективи і критерії їх розвитку.

В підготовці лікаря травматолога не являється окремою наукою в загальному розумінні цього слова, вона є часткою цілого ряду практичних відгалужень медицини. На долю опорно-рухового апарату та травми припадає 82% всіх пошкоджень і вони потребують особливого контролю, підходу як до діагностики так і лікуванні і особливо для профілактики травми. За останній період 2009 року досить часто провідні спеціалісти по травматології та ортопедії на нарадах та конференціях ставлять питання навчання спеціалістів і їх підготовці. Здавалося би, що вступ України в Болонську систему покращить вивчення дисципліни „травматологія та ортопедія”, так як спеціалістів з цієї дисципліни недостатньо, але на великий жаль це не так. Практично, вступаючи в Болонську систему, думали, що спеціальність і вивчення дисципліни „травматологія та ортопедія” буде покращено, а виходить навпаки – по програмі, яка затверджена міністерством охорони здоров'я, відведено 10 годин лекційного матеріалу, і 36 годин на практичні заняття, а в залікову книгу пишуться інші години.

Результати та їх обговорення

Аналіз програми занять з дисципліни виявив, що програму складено поверхнево, не розкрито багато важливих тем з травматології та практично ігноровано ортопедію. З цих годин ще відведено частину на позааудиторне навчання студентів. В програмі навчання немає обов'язкового ургентного чергування з викладачем (відвідування ургентції з викладачем знято), в іншому плані з ортопедії лише є 10 годин. Досить часто ми любимо згадувати навчання в Європейських навчальних закладах, але чомусь за їхньою програмою студенти вчать ортопедію цілий семестр. Так, за семестр можна вивчити ортопедію, але за один семестр загалом травматологію та ортопедію засвоїти неможливо. Ще є в нашій дисципліні нонсенс – викладання дитячої травматології та ортопедії передано хірургії, і викладають її хірурги загальної практики. Ми не хочемо робити звинувачення в некомпетентності викладання дисципліни, але краще б було, щоб викладання проводилося на кафедрі травматології. Ці питання особливо дитячої травматології та ортопедії, неодноразово піднімалися на пленумах, з'їздах, але ж в народі говорять: «а віз і нині там»!

Скажіть будь ласка, як можна готувати лікаря, тим більше спеціаліста ортопеда-травматолога, коли він, закінчуючи ВУЗ крім одного семестру навчання, більше підготовки з травматології та ортопедії не мав?

Президент України Віктор Андрійович Ющенко наголошує, що смертність в Україні від травм щороку зростає і займає одне з перших місць, і знаходиться на рівні з серцево-судинними та онкологічними хворобами, а смертність та інвалідність перевищують всі показники.

Деякий період років 5-7 тому назад, було розроблено програму з обов'язковим вивченням циклу ортопедії-травматології на 6 курсі, дійсно він був потрібен не тільки студентам які хотіли стати ортопедами, а й тим студентам які вибрали спеціальність сімейного лікаря. В європейських країнах неприпустимо, щоб лікарі сімейники або майбутні лікарі загального профілю не проходили цикл з травматології та ортопедії.

Не порадившись з науковою елітою, Міністерство охорони здоров'я України ліквідувало цей цикл. Але вибачте, як готувати майбутніх спеціалістів не кажучи, що вони дуже наполягають на Болонській системі? А де забезпечення муляжами, бо при цій програмі практично всі заняття проводяться на муляжах. Кількість студентів на викладача в Болонській програмі включає 4-5 студентів хірургічного профілю, а для терапевтичних дисциплін 6-7 на одного викла-

дача. Практично в наших ВУЗах програмне забезпечення повністю відсутнє – немає муляжів, скелетів, наочного інструментарію і кількість студентів на одного викладача перебільшує вказані норми.

Не подобається нам існуюча програма, яка затверджена міністерством, ще і тим, що в неї не включено такі важливі питання патології, як кістковий туберкульоз, який в даний період досить часто виявляємо у хворих. На цю патологію не відведено жодної години, не піднімають ці питання і при вивченні терапевтичної частини туберкульозу, а кількість хворих з кістковим туберкульозом з кожним днем зростає. Як же можливо такі питання пропускати?

А ортопедична онкологія, яка з кожним днем настає на п'яти? Ніхто її не вивчає, і в програмі цих питань не має. На наш погляд необхідно було б включити їх в цикл на шостому курсі. Практично одну годину відведено вертебології, як травматичній, так і при захворюваннях – в усьому світі ці питання вивчаються при підготовці майбутнього лікаря. По закінченні вищого навчального закладу лікар повинен одержати спеціальність дитячого травматолога-ортопеда, потім іде на навчання в інтернатуру, і тут теж не зовсім зрозуміло, хто буде вчити його ортопедії – хірурги чи ортопеди.

В нашій країні вже було таке, що відмінили спеціальність «ортопед-травматолог», але це була велика помилка. Можна все пропускати повз вуха, а травматизм зростає, і з ним зростають смертність та інвалідність, а також захворюваність опорно-рухової системи, і щоб майбутні лікарі не знали цієї дисципліни – неприпустимо.

Бачимо, що кожен день на дорогах України стаються травми, де велика кількість травмованих потерпає в перші хвилини травми, а перша медична допомога по ефективності є дуже важливою.

За такі години, які передбачені програмою, підготовка студента не може бути адекватною – це є неприпустимо. Скоро ми будемо мати випускників на папері, а не лікаря який оволодів програмою підготовки, а в подальшому така тенденція буде і в післядипломній підготовці. Відмічаємо, що ці декларації, які обговорювалися при вступі в Болонську систему, в світі на даному етапі не виконуються. Відомо що тільки 10% вузів проводять навчання по тій програмі, а інші вищі заклади, маючи свої власні наробки, беруть до уваги все добре що в них є і корегують намічену програму.

Яка радість була для України (особливо для студентства і спеціалістів), що будуть визнава-

тися наші вітчизняні дипломи випускників, та нажаль це стало жартом – в Європі наші дипломи не признаються. Годі ставиться питання, для чого Україна підписала Болонську декларацію, для того щоб знищити десятиліттями відпрацьовану підготовку медичних фахівців, чи для їх покращення? На даному етапі виходить, що покращення нема ніякого, а все навпаки.

Тому викладач, задаючи собі питання: „Чи потрібна в такому стані програма, яка зараз існує по дисципліні „травматологія та ортопедія” зі скороченими годинами?” – нажаль відповідає – не потрібна! Бо за ті години, які відведені, не можливо дати і поняття про дисципліну, вже не кажучи про знання і набуття практичних навичок.

Висновки

На нашу думку все, що напрацьовано по дисципліні „травматологія та ортопедія” має бути внесено в навчальну програму, щоб в подальшому професійно вести підготовку фахівця.

І не припустимо, щоб не було циклу в підготовці фахівця на 6 курсі по „травматології та ортопедії”, можливо потрібно змінити програму і ввести його, а також як можна викладати дитячу ортопедію і травматологію не фахівцям, бо готують її хірурги, а не травматологи.

На даному етапі в програмі підготовки студентів немає також дуже важливих питань по ортопедичній онкології, ортопедичній фізіотерії і дуже важко зрозуміти, чому немає жодного питання про вертебральну патологію та питань по політравмі.

Можливо Болонська система була задумана непогано, але її впровадження і реформування, а особливо в Україні, призвели до того, що підготовка фахівців стала незадовільною. Знання – це є запорука для професіоналізму, а від високо рівня підготовки лікарів залежить здоров'я Українського народу.

Література

1. Програма для студентів вищих закладів III-IV рівня акредитації по „Травматології та ортопедії”. – Київ.-2002.- 32с.
2. Бігчук Д.Д., Істомин Л.Г. та інші. Концепція викладення травматології та ортопедії на сучасному етапі. // Тези доповідей XIX з'їзду

травматології України, Київ.- 2006.-с.62.

3. Бур'янов О.А., Лівицький А.С., Склярченко С.Т., Задніченко М.О., Кваша В.П. // Підготовка фахівців з травматології та ортопедії. Проблеми, досягнення та перспективи. XII з'їзд травматологів та ортопедів України. Тези доповідей.-2006р. – с.63.
4. Кідаєв А.В., Передрій В.Г. Болонський процес в Європі.- Київ, 2004.- 191с.
5. Корсак К.І. Міфи про Болонський процес // Дзеркало тижня.- 2005.№ 39 (567).
6. Шимон В.М., Болдіжар О.О., ВасиLINEць М.М. Сучасний підхід до методики викладання дисципліни „травматології та ортопедії” в медичних вузах України // Вісник морської медицини, Одеса 2006.- №3 (34). – С.400-403.

Ключові слова: Болонська система, програма, фахівці.

Резюме

Учебная программа, которая существует на данный момент по изучению травматологии и ортопедии в современной трактовке является неусовершенствованной и такой, которая требует многих изменений, прежде чем будет приведена в действие.

Украина вступила в Болонский процесс обучения студентов преждевременно, обучение по ней имеет все атрибуты Европейского образования. Присоединение Украины к Болонской системе образования свидетельствует о ее желании войти в Европейское содружество, а не о потребности и необходимости повышения качества обучения.

Ключевые слова: Болонская система. программа, специалист.

Resume

Teaching program using now in studying traumatology and orthopedy is unquite and demandes many changes before employment. Ukraine enter Bolon's process early, teaching has all elemenis of European education. Adding of Ukrain to Bolon's sistem of education means coming to European community, but not for necessity increasing quality of education.

Key words: student, teaching program, Bolon's process.